

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja do konca tega leta 1 K za Avstro-Ogrsko, 1 marko za Nemčijo, 2 liri za Italijo in $\frac{1}{2}$ dolarja za Ameriko.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 20 vin., vsa stran 60 K, pol strani 30 K, četrt strani 15 K, osminka strani 8 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo „Slovenskega Doma“ v Ljubljani, Knafljeva ulica št. 5. I. nadstr. Rokopisi se ne vračajo.

Maročnina in oglasi se naj pošiljajo upravnistvu „Slov. Doma“ v Ljubljani.

Klerikalno nasilstvo v dežel-nem zboru.

Pod solncem božjim ni tako propadlih, tako hudobnih in vrhu tega tako nasilnih ljudi, kakor so naši klerikalci.

Za narod jim ni nič, kmečke koristi so jim deveta briga, zanje so v vsem njihovem delovanju in nehanju merodajni le njihovi samopašni strankarski interesi.

Kdor je o tem še dvomil, ta se je o tem lahko prepričal v tekočem zasedanju deželnega zbora kranjskega.

Naša revna dežela potrebuje miru, potrebuje vztrajnega, nesebičnega gospodarskega dela v zakonodajalnih zastopih, ako hočemo koristiti in pomagati na robu gmotnega propada se nahajajočemu našemu kmetskemu stanu.

Napredni slovenski poslanci so pretekli petek vstopili v deželnozborsko dvorano z resnim namenom in s trdno voljo, da bi delali, kar bi velevala koristi njihovih volilcev in interesi propadajočega kmečkega stanu. Pričakovali so, da bodo klerikalci zasedanje deželnega zbora porabili v iste namene, to je, da bodo vse svoje delovanje v deželnem zboru uravnavali tako, da bodo od njega imeli koristi dežela in vsi sloji njenega prebivalstva.

Toda kdaj so še klerikalce vodili čisti, plemeniti in rodoljubni nameni?

Njih vodilno načelo je slepa politična strast in nebrzdana maščevalnost nad svojimi političnimi nasprotniki.

V tem znamenju so začeli tudi svoje pogubno delo v tekočem zasedanju deželnega zbora.

Niso hoteli mirnega, plodonosnega dela za blagor dežele in njenega prebivalstva, zahotelo se jim je krvave, neizprosne borbe, ki zavira vsak gospodarski in prosvetni napredek.

Zato so takoj v prvi seji stavili predlog, naj se mandata dveh naprednih poslancev Višnikarja in Lenarčiča razveljavita, češ, da bi v teh volilnih okrajih morale

voliti tudi nekatere vasi, kar bi lahko odločilno vplivalo na končni izid teh volitev.

Klerikalci se pri tem niso ozirali na to, da je najvišja instanca — upravno sodišče — razsodilo, da dotične vasi nimajo volilne pravice v Višnikarjevem in Lenarčičevem volilnem okraju, niso se ozirali na dejstvo, da v dolenskih mestih niso postavili Višnikarju nobenega protikandidata, in ni jim bil svet dogovor z narodno-napredno stranko v lanskem deželnozborskem zasedanju, da se imajo volitve poslancev obeh slovenskih strank brezpogojno odobriti.

Krono svojemu pristranskemu postopanju pa so dejali na glavo s tem, da so predlagali, naj se odobri izvolitev poslanca kočevskega mesta Nemca dr. Egerja, dasi je dejanski položaj v njegovem volilnem okraju prav takšen kakor v Višnikarjevem in Lenarčičevem.

Klerikalci so torej prelomili zakon in se izneverili lani med strankama sklenjenemu dogovoru, samo da bi dali duška svoji brezmejni strankarski strasti in svoji nevtrajni maščevalnosti.

Da vzpričo takega nečuvenga nasilstva napredni poslanci niso mogli ostati mirni, je naravno in povsem umljivo!

Ker klerikalci niso hoteli odnehati od svoje zakonolomne in verolomne nakane, so morali napredni poslanci poseči po edinom obrambnem orožju, ki jim je na razpolago, — po obstrukciji.

V sobotni seji so pričeli s hrupno obstrukcijo, ki sta se je v prvi vrsti udeleževala poslanca Turk in Supančič.

Da povzroči konec seje, je vrgel poslanec Turk v dvorano par smrdečih bomb, da so poslanci vsled neznosnega smradu morali bežati iz dvorane. Toda klerikalci so se zopet vrnili v dvorano ter nadaljevali sejo. Da se iznebe Turka in Supančiča, so sklicali disciplinarni odsek, ki je oba imenovana poslanca izključil iz treh sej.

Ker se Turk in Supančič nista hotela pokoriti nasilnemu ukrepu, je deželni glavar Šuklje poklical v dvorano biriče, ki bi naj s silo odvedli Turka in Supančiča iz dvorane. S to svojo odredbo je deželni glavar

kršil zakon, zakaj poslovni red nikjer ne določa, da bi bilo dovoljeno v dvorano poklicati na poslance — biriče. Bo prišel čas, ko bo za to zakonolomstvo tudi Šuklje še dajal odgovor!

Poslanca Turk in Supančič sta se junaško ubranila tudi biričev ter sta sama zapustila dvorano ob času, ko se je njima zdelo primerno.

Klerikalci so uvideli, da ne morejo kar tako zlomiti napredne obstrukcije; junško njihovo srce jim je zlezlo globoko doli v hlače in nič več ni bilo govora o razveljavljenju Višnikarjevega in Lenarčičevega mandata!

Sam vodja klerikalne stranke dr. Šusteršič je priznal, da so se klerikalci s svojim predlogom glede Višnikarja in Lenarčiča grdo blamirali ter predlagal, naj se stvar odstopi ustavnemu odseku, kjer bo za večno pokopana. Za ta Šusteršičev predlog so glasovali klerikalci z zelo kislimi obrazi, zakaj zavedali so se, da so morali pred naprednjaki položiti orožje in da ne znači Šusteršičev predlog ničesar drugega kakor prikrito priznanje zmage napredne obstrukcije!

V ponedeljek je prišel v razpravo lovski zakon, površno zmašilo in skrupalo, ki bi v obliki, kakor so ga sestavili klerikalci, kmetu več škodoval kakor koristil, ako bi stopil v veljavo.

Napredni poslanci so sprva obstruirali tudi ta zakonski načrt, a ko so spoznali, da je načrt tako slabo, površno in pomanjkljivo sestavljen, da sploh ne more dobiti cesarjevega odobrenja, so odnehali od obstrukcije. Isti razlog je bil zanje merodajen tudi pri razpravi o spremembi občinskega reda.

Glavni vzrok, da so napredni poslanci prešli iz obstrukcije v najodločnejšo opozicijo pa tiči v popolnoma drugih ozirih.

Klerikalna večina se nahaja v silni stiski.

V preteklem zasedanju je bil sklenjen zakon, da najme dežela posojila 10 milijonov.

nov. Na račun tega posojila so klerikalci dovolili brezbroj podpor, obljubljali so zgradbo novih cest in vodovodov itd.

Toda zakon o 10 milijonskem posojilu še ni dobil ces. odobrenja.

Klerikalci nimajo denarja in vsled tega tudi ne morejo izpolniti svojih obljub.

Nahajajo se v nepopisni stiski, zato bi prav radi videli, da bi napredni poslanci z obstrukcijo preprečili vsako delovanje dež. zbora. V tem slučaju bi se lahko pred ljudstvom izgovarjali, češ ti preklicani liberalci so krivi, da ne moremo razdeliti podpor in graditi ne cest ne vodovodov, ker ne puste razprav v dež. zboru. Tega veselja pa jim napredni poslanci ne marajo napraviti, zato ne obstruirajo, marveč samo oponirajo.

Naj klerikalci močnik, ki so ga skuhal, le sami poklepljejo.

Naj naše kmetško ljudstvo le spozna, kako grdo ga varajo in sleparijo njegovi klerikalni osrečevalci.

To pot bodo z obljubami novih podpor in novih cestnih in vodovodnih zgradb morda ljudstvu še zamazali oči, toda čas ni več daleč, ko bo tudi slovenski kmet spregledal ter se osvobodil klerikalnih ljudskih sleparjev!

Mestna hranilnica ljubljanska

Ob njeni dvajsetletnici.

Dne 1. oktobra letošnjega leta je poteklo dvajset let, odkar je pričela poslovati Mestna hranilnica ljubljanska. Važna je ta doba njenega delovanja in ker je to zelo važen slovenski denarni zavod, važen za naše kulturno in narodno središče — belo Ljubljano — in važen za ves slovenski narod, je naša dolžnost, da o njem govorimo.

Mestna občina ljubljanska je pred dvajsetimi leti poklicala v življenje kakor potreben, tako tudi važen gospodarski zavod. Osnovavši Mestno hranilnico ljubljansko, je imela več blagih namenov pred očmi. Poskrbela je namreč, da je ves denar, ki se nalaga v njeno hranilnico, popolnoma varno naložen, in sicer tako varno, da nobeden vlagatelj ne more izgubiti niti vinarja svojega premoženja.

In kako je to storila? Mestna občina ljubljanska se je zavezala na podlagi deželnega zakona z dne 8. novembra 1886. prevzeti poroštvo za ta zavod. Zavezala se je namreč, da jamči za vse vloge z vsem svojim premoženjem in z vso davčno močjo, to je torej tako močno poroštvo, da je vsaka izguba nemogoča.

In kaj je imela občina ljubljanska zato od Slovencev? S tem popolnim poroštvom pridobila si je nekaj neznatna Mestna hranilnica ljubljanska upravičeno neomejeno

zaupanje slovenskega ljudstva, ki je izprevidelo, da je to zavod, kateremu sme vsak človek brez skrbi zaupati svoje trdo prislužene denarje. Mestna hranilnica ljubljanska jo nadalje ustanovljena v zmislu cesarskega zakona iz leta 1844. in zato tudi cesarske gosposke, kakor so sodišča, vlagajo le v hranilnice, ki so po tem zakonu osnovane, denar nedotaknjenih otrokin varovancev in sploh vsak denar, ki se nahaja v sodni oskrbi. Take hranilnice so torej res varne in prava dobroti za vse sloje, ki si s krvavimi žulji služijo kruh in ki imajo tolažbo v tem, da jim je denar varno naložen.

Mestna hranilnica ljubljanska ima že zdaj blizu 37 milijonov kron vlog, torej tujega premoženja in čez 1 milijon kron svojega lastnega zaklada. Ima v Prešernovi ulici svojo krasno palačo, ki je stala 344.000 kron. Ona je največja slovenska hranilnica, a po višini vlog spada med prve hranilnice v Avstriji. Ponosni so danes nanjo lahko vsi Slovenci, ponosna je nanjo mestna občina ljubljanska, kajti v Mestni hranilnici ljubljanski je danes zbranega 37 milijonov kron narodnega premoženja.

Da se je Mestna hranilnica ljubljanska tako visoko povzdignila, je to častno izpričevalo, da je slovensko ljudstvo delavno, kajti denar v nji naložen, je denar našega ljudstva, posebno slovenskega kmeta. To veliko premoženje, ki je naloženo v hranilnici, priča dalje, da je slovensko ljudstvo varčno, da si je s trdim delom pridobljene prihranke shranilo v poseben zaklad, ki mu naj bo v potrebi in stiski v pomoč.

Ponosni pa moramo biti še na to, da je Mestna hranilnica ljubljanska slovenska hranilnica. Ali je to kaj važno, da je to slovenska hranilnica? To je jako važno, in sicer zato, ker je ta hranilnica varna, dočim stare nemške hranilnice nimajo te varnosti. In zakaj je nimajo? Zato je nimajo, ker nemške hranilnice niso osnovane na tistem novem zakonu iz leta 1844. in zato, ker za te stare hranilnice ne jamčijo občine, za nje ni porok niti ena vas, niti en človek.

Nadalje so slovenske hranilnice za nas zato važne, ker bodo dobiček, ki ga napravljajo, zopet dajale slovenskim občinam. Naše slovenske občine bodo s tem denarjem zidale šole, napravljale ubožnice, in sploh občekoristne slovenske naprave. Ker bodo torej od hranilnice imele velikanske koristi le občine in naše kulturne, narodne in človekoljubne naprave, ne bode občinam treba napravljati novih doklad, to je, vsak občanar davkoplačevalec bode plačeval manj davka. Vidimo torej, da je istina, da hranilnice razbremenjujejo davkoplačevalce, in zato smemo po pravici reči, da so hranilnice res prave dobrotne občine in ljudstvu.

Iz tega pa tudi vidimo, da je vsakega Slovenca dolžnost, da na-

laga denar le v slovensko hranilnico. Kdor drugače stori, dela zoper sebe in je sam svoj sovražnik.

Mestna hranilnica ljubljanska pa je še iz drugega vzroka vsega priporočila vredna. Ona obrestuje po 4 1/4 %, kar je gotovo tako visoko obrestovan denar, da sme v današnjih časih biti s tem vsakdo zadovoljen.

Mestna hranilnica ljubljanska je na zdravi podlagi osnovana in smo prepričani, da se bo vedno krepkeje razvijala. Ker pa so hranilnice za narodno blagostanje jako važna naprava, bomo o njih še govorili in poročali.

Politični pregled.

Državni zbor sklican.

Pretekli teden je izšel cesarski patent, s katerim se sklicuje državni zbor na dan 20. t. m. Vodstvo „Slovanske Enote“ ima v torek, 19. t. m., svojo prvo sejo v jesenskem zasedanju. Ako bo državni zbor deloval, nihče ne ve. Padec Bienenrthovega ministrstva bo položaj v državnem zboru nekoliko zboljšal. Od nove vlade pa bo odvisno, ako bo tudi v tem zasedanju obstrukcija ali ne.

Padec Bienenrthovega ministrstva.

Slovani vstajamo in Nemcev je strah. Na Dunaju so Čehi ustanovili par svojih zasebnih ljudskih šol. To je zadostovalo, da se Nemci jeli kričati, da je Dunaj in ž njim vsa Nižja Avstrijska v nevarnosti pred slovanskim navalom. Ker ima strah velike oči, se je Nemcem kmalu zazdelo, da so v nevarnosti že vse nemške dežele, da jih ne preplavijo Slovani in jih ne poslovanijo. Zato so jeli stikati po sredstvih, ki bi bila v položaju preprečiti to grozečo nevarnost. In našli so to čarobno sredstvo. Najprvo so rekli: proglasimo nemščino za edini učni jezik po vseh šolah v naših nemških deželah, pa bo dobro. Toda iz te moke ni bilo kruha, ker je vlada izjavila, da takšnega zakona ne potrdi. Izmislili so si torej drugo sredstvo, da odvrnejo pretečo nevarnost. V vseh deželnih zborih nemških dežel bi se naj sprejel zakon, s katerim bi se proglasila nemščina kot izključni uradni jezik deželnega zbora, deželnega odbora in vseh deželnih uradov. K temu načrtu so nemški ministri na čelu jim ministrski predsednik baron Bienenrth rekli svoj da in amen. Toda s tem nista bila zadovoljna češka ministra dr. Žaček in dr. Braf, ker sta uvidela, da se z gori navedenim načrtom skuša na prefri-grani način utihotapljati nemški državni jezik. Prijavila sta svoj izstop iz ministrstva, kar je imelo za posledico, da je moralo odstopiti vse Bienenrthovo ministrstvo. Kakšno bo novo ministrstvo, nihče ne ve. Pravijo, da bo cesar zopet naročil baronu Bienenrthu, naj sestavi novo vlado iz samih poslancev. Ako bi se mu pa to ne posrečilo, bo baje

vladar pooblastil Bienertha, naj vzame v ministrstvo same uradnike, ki bodo vladali brez državnega zbora to se pravi absolutistično. Nam Slovencem se je pod Bienerthom že tako slabo godilo, da se nam ni več bati slabše vlade.

Hrvatska.

Obsodba v znanem zagrebškem, „veleizdajniškem“ procesu je še bolj omajala že itak ne posebno trdno stališče barona Raucha. Radi obsodbe so napadli Rauchovo vladno celo taki listi, ki stoje zelo blizu ministru zunanjih del baronu Aehrenthalu. Ko je šel Rauch poročati na Dunaj o izidu imenovanega procesa, je prišlo baje, kakor poročajo listi, celo do ostrega konflikta med njim in Aehrenthalom. Ker se je Rauch sprl radi nekih cerkvenih zemljišč na Hrvatskem tudi z ogrsko vladno, sklepajo, da so dnevi bana Raucha štet. Čim prej pade Rauch, tembolje bo za Hrvatsko.

Ogrska.

Na Madžarskem vladna kriza še vedno ni končana. Delajo se razni poskusi, da bi se prepeljalo državno ladjico v mirno vodovje, toda vsi ti poskusi so se doslej še izjalovili. Vse kaže na to, da bo bodoči mož na Ogrskem bivši minister Kristoffy, ki bo izvedel volilno reformo na podlagi splošne in enake volilne pravice ter poskusil vladati s tako izvoljenim državnim zborom.

Rusija.

Car Nikolaj se je končno vendarle odločil, da potuje na Laško. Potovanje je določeno na 19. t. m. Car se pelje preko Nemčije v Italijo. Na potu ga spremlja minister Izvoljski. Svoje potovanje v Carigrad je car za leto opustil.

Srbija.

Najdelavnejši in najsposobnejši srbski vojni minister general Živković je odstopil baje iz zdravstvenih ozir. Njegov odstop bo najbrže imel posledice, da bo padlo celotno ministrstvo. Bati se je, da izbruhnejo po padcu tega ministrstva znova ljute politične borbe.

Bolgarska.

Bolgarska je 7. t. m. v Trnovu, starem svojem carskem mestu, praznovala prvo obletnico svoje neodvisnosti. Kralj Ferdinand je baje pri tej priliki izjavil ministrom, da bo prestopil v pravoslavno vero, da s tem omogoči svoje kronanje po pravoslavnem obredu.

Razgled po Slovenskem.

r Škof zopet berači. Škof zida nov trakt pri svojih zavodih v Št. Vidu. Zgradba bo stala 360.000 kron. Škof pravi, da si je za dozidavo zavodov prihranil okoli 120.000 kron. Komur je znano, v kakšnih dolgovih tiči škof in kako pritiskajo nanj upniki, katerim ne more plačati niti obresti, bo vedel, da je škofova trditev, da si je pri-

hranil za dozidavo svojih zavodov okoli 120.000 kron, samo pesek v oči. Kako pa si naj Bonaventura kaj prihrani, ako ne more zmagovati niti obresti? Sicer pa Anton Bonaventura v „Škofijskem Listu“ sam priznava, da se je o svojih prihrankih pri zavodih debelo zlagal. V „Škofijskem Listu“ namreč piše doslovno: „V minulem šolskem letu se je potrošilo 87.000 K; pride torej na vsakega dijaka po 458 K. Ker celotna plača iznese le 400 K, bi bilo primanjkljaja nad 11.000 K, ko bi tudi vsi po 400 K plačevali. Ker pa mnogi plačujejo le po 300, 200 K in je veliko dijakov sprejeto brezplačno, zato je primanjkljaj še večji“. Škof torej sam priznava, da je imel letos pri svojih zavodih tak primanjkljaj, da si ga še povedati ne upa; vsa prejšnja leta je tudi imel glasom izkazov v „Škofijskem Listu“ samem ogromne primanjkljaje. Vprašamo sedaj, kje si je potem mogel prihraniti okoli 120.000 K za dozidavo svojih zavodov? Jasno je torej, da o kakih prihrankih ne more biti govora. A zakaj potem slepari škof javnost o svojih prihrankih? Natveziti hoče ljudstvu, da gospodari v svojih zavodih tako varčno in štedljivo, da bo skoro prišel čas, ko ne bo treba ljudstvu ničesar več žrtvovati za njegove zavode. Ohraniti je torej hoče pri dobri volji, da bi je še nadalje lahko tako ožemal, kakor dosedaj. Da je temu tako, dokazuje dejstvo, da v svojem „Škofijskem Listu“ v eni sapi s trditvijo, kako varčno in štedljivo gospodari v svojih zavodih, roti svoje vernike tako-le: „Možje in mladeniči, pritrčajte si vsakega meseca po eno nedeljo navaden strošek v gostilni; žene in dekleta, premagujte se in ne kupujte kake manj potrebne rute, kakega manj potrebnega krila. Prosim tudi razne denarne zavode, naj bi se me spominjali letos in prihodnje leto. One pa, ki imate več, prosim za kak milodar ali za kako volilo v oporoki. Morda bi se tudi v društvih moglo agitirati, da bi se za zavod kaj več darovalo“. Škof je torej zopet začel na debelo z beračenjem. Slovenci in Slovenke, ki ste pametni in razsodni, zaprite svoje žepe in ne darujte niti vinarja za škofove zavode. Davkov in drugih plačil imate dovolj, ako pa hoče imeti škof svoje nepotrebne zavode v Št. Vidu, naj jih plača in vzdržuje sam!

r Na Glincah je bil v nedeljo krasno uspeli shod, na katerem sta govorila mesto zadržanih dr. I. Tavčarja in župana Hribarja dr. Oražen in komisar Ribnikar. Shod je sprejel to-le resolucijo: Naprednjaki, zbrani na shodu dne 10. vinotoka 1909 pri „Bobenčku“ na Glincah izrekajo naprednim poslancem v deželnem zboru zahvalo za radikalen nastop proti nasilstvu in zakonolomnosti klerikalnih poslancev. Pozivljajo jih, da boj za svobodo slovenskega ljudstva nadaljujejo z vso vztrajnostjo, in se ne stršijo nobenih sredstev v dosego končne zmage. — Ministrskemu predsedniku baronu Bienerthu pa je bila poslana ta-le brzojavka: Na javnem ljudskem shodu na Glincah pri

Ljubljani zbrani deželnozborski volilci kranjski pozivljamo ekselenco ministrskega predsednika, da napravi konec nasilstvu, ki se vrši nad naprednjaki v mirni navzočnosti tukajšnjega deželnega predsednika v deželnem zboru kranjskem. Protestujemo proti temu, da se krši zakon pod predsedstvom od cesarja imenovanega deželnega glavarja Šukljeta na tak način, kot v nobeni absolutistični državi.

r 200 × 1000. Za obrambni sklad družbe sv. Cirila in Metoda so se nadalje zavezali plačati po 200 K sledeči: 404. „Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Petrovčah“ (plačala 200 K); 405. „Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Kranju“ (plačala 150 K); 406. Dr. Jakob Pirnat, grajšček v Št. Ilju pri Velenju (plačal 100 K); 407. Janko Grivec, posojilnični tajnik v Ormožu; 408. Perušek Rajko, c. kr. prof. v Ljubljani (plačal 200 K); 409. „Omizje kletarske gostilne v Ormožu“.

r Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je imela meseca septembra t. l. sledeči promet. I. Prejemki; 1. redni: a) Prispevki podružnic 2.734.90 K; b) Prispevki iz nabiralnikov 1.353.94 K; c) Razna darila, izkupila za narodni kolek, rač. listke itd. skupaj 2.314.54 K; skupaj 6.408.38 K; — 2. izredni: Prispevki za Ciril Metodov obrambni sklad 5.042.63 K; skupaj 11.451.01 kron. — II. Izdatki; 1. redni 10.528.08 K; 2. izredni; za čas od 1. inkl. 28. septembra t. l. za Ciril Metodov sklad prejeti in pldonosno naloženi prispevki 4.517.63 K; skupaj 15.045.71 K torej meseca septembra t. l. primanjkljaj 3.594 K 70 kateri se je pokrnil iz prebitkov prejšnjih mesecev.

r Pevske župe za Ljubljano in okolico ustanovna skupščina se vrši v nedeljo, 17. t. m. ob 10. dopoldne v dvorani „Glasbene Matice“. Pripomniti je, da imajo na to skupščino pristop razen delegatov in odbornikov sploh pevci in člani pristopivših pevskih društev, ki se smejo tudi udeležiti razprav. Pravico glasovanja in volitve imajo seveda samo delegati. Nadejamo se torej ogromne udeležbe s strani članstva v župi stoječih društev.

r Precej močan potres so čutili v petek 8. t. m. po vseh krajih na Slovenskem in v sosedni Hrvaški. Glavno ognjišče potresa je bilo v Liki na Hrvaškem, kjer so potresni sunki razdejali celo nekaj hiš. Slabejši postranski sunki so se ponavljali tudi ta teden, vendar niso napravili nobene škode. O potresnih pojavih spregovorimo v eni prihodnjih števil.

r Volitve v kmetski skupini na Goriškem, ki so bile preteklo nedeljo, so končale z zmago klerikalcev. Edino na Krasu je izvoljen naprednjak dr. Gregorin. V goriški okolici so bili izvoljeni klerikalci Berbuč, Marinič in Zega, v tolminskem okraju dr. Gregorčič in Kosmač, na Krasu pa pride do ožje volitve med klerikalcem Stepančičem in Zlobcem. Napredni poraz je zakrivilo več okolnosti: v prvi vrsti je bil

neugoden čas, v katerem so se vršile volitve, ker je bilo odsotnih mnogo naprednih volilcev, ki si čez poletje iščejo kruha na tujem, v drugi vrsti pa razpor med napredno agrarno in narodno napredno stranko. Ako bi obe napredni stranki šli složno v volilni boj, bi skoro gotovo zmagali na vsi črti. Nauk za bodočnost: Naprednjaki, ako hočete kaj doseči, bodite edini in složni!

r Radi dvojnega zakona sta tožena Nežika Dečman in rudar Franc Levičnik iz Hrastnika. Nežika je bila prej omožena z rudarjem Mihaelom Novakom, katerega pa je Levičnik popolnoma izrinil iz njenega srca. Novak je iz jeze odpotoval v Ameriko. Nežika in Levičnik sta dobila potrebne izkaze in sta se v Ljubnem ob Muri poročila. Mislila sta baje, da je Novak v Ameriki umrl.

r Oproščeni izgredniki. Najvišji sodni dvor je oprostil dva celjska nemškutarska razgrajača, ki sta bila svoj čas obsojena pri celjski okrožni sodnji radi razbijanja slovenske imovine povodom lanskih demonstracij. Dotična nemškutarja sta Derganc in Melzak. Avstrijska pravica je res obćudovanja vredna.

r Iz Brežic. V celem okraju se je pričela vinska trgatav in kmalu bodo prihajali k nam vinski kupci, posebno iz Kranjskega, kupovat mošt, oziroma vino. Večkrat smo že opazili kakega slovenskega vinskega trgovca v eni ali drugi nemškutarski gostilni v Brežicah. Ne pripisujemo tega greha sicer narodni malomarnosti, ker smatramo, da je bil dotičnik mnjenja, da se nahaja v slovenski gostilni. Naši nemškutarji posebno v gostilnah namreč prav radi govorijo v slovenskem jeziku, samo da izvabijo od tujca groše, katerih so zelo potrebni. Opozorjamo radi tega vse slovenske vinske kupce in trgovce, da so slovenske gostilne, kjer se tudi lahko prenoči, pri kolodvoru v Brežicah Volčanjšek in Zorko, v mestu Brežice pa „Narodni dom“ (prej hotel Klembas), gostilna Klaužer in gostilna Grobušek.

r Iz Huma pri Ormožu se nam piše: Trgatev se tu po malem pričinja, ker grozdje posebno pošćipanec vsled dežja silno poka. Večina pa bode še počakala, da bode kapljica boljša. Humsko vino bode sedaj še bolj zaslovelo, ko je g. Martin Vtičar dobil v Gradcu srebrno kolajno c. kr. kmetijske družbe za svoj izborni pridelek.

r Nenavadno zeljnato glavo nam je poslal na ogled g. Ig. Volk iz Laškega trga. Glava je popolnoma razvita, nenavadno pa je to, da ima okrog sebe 12 mladičev, 12 manjših glav, na katerih sedi stara glava, kakor koklja na piščancih.

Dolenjski novičar.

d Vsi na shod v Mokronog! V nedeljo 17. t. m. ob 3. popoldne bo v Mokronogu v gostilni pri „Stari pošti“ napreden shod, na katerem bosta govorila deželni poslanec dr. Ivan Oražen o političnem položaju, prof. A. Jug o organizaciji narodno-napredne stranke. Somišljeniki, naprednjaki iz Mokronoga in okolice, udeležite se v čim največjem številu tega shoda!

d Znamenit shod je bil v nedeljo v Litiji. Udeležilo se ga je nad 200 samih zavednih naprednih mož. Žal, da radi pomanjkanja prostora o tem shodu ne moremo podrobneje poročati, omenimo le, da so na shodu govorili dr. Žerjav, dr. Gabršček in Primožič. Na predlog notarja L. Svetca je bila sprejeta ta-le resolucija: Na javnem shodu v Litiji, dne 10. vinotoka zbrani zborovalci: 1. izrekajo popolno zaupanje poslancem narodno-napredne stranke v dežel. zboru kranjskem, odobrujejo njih obstrukcijo in jih pozivljajo, da boj nadaljujejo z najskrajnejšimi sredstvi; 2. najodločneje obsojajo zakonolomsko postopanje klerikalne večine dež. zbora, katera gazi zakon, ko noče potrditi mandatov poslanca Lenarčiča in Višnikarja, protestuje proti nečuvnemu nasilju, s katerim se hoče napredne poslance iztisniti z biriči iz dež. zbora, izrekajo zaničevanje deželnemu glavarju, ki krši zakon in opravičnik, na katerega je prisegel, in ki je s tem onečasil in ponižal najvišjo slovensko samoupravno korporacijo; 3. pozivljajo vlado, da stori svojo dolžnost kot poklicani varuh zakonov ter prepreči nadaljna nasilstva in kršenje postave od strani glavarja in klerikalne večine.

d Prekrasen shod so imeli v Veliki Loki preteklo nedeljo. Udeležilo se ga je izredno veliko število vrlih kmetskih mož iz Velike Loke ter iz njene bližnje in daljne okolice. Na zborovanju sta govorila prof. Jug in komisar Ribnikar. Zborovalci so soglasno in z navdušenjem sprejeli resolucijo enake vsebine kakor v Litiji.

d Shod na Igu preteklo nedeljo je imenitno uspel. Udeležilo se ga je nad 100 naprednih kmetskih mož. Govorila sta dež. poslanec dr. Novak in dr. Fettich-Frankheim. Shod je soglasno sprejel to-le resolucijo: Volilci z Iga in okolice, zbrani na shodu na Igu, izrekajo svoje nezaupanje poslancem klerikalne stranke zlasti dr. Šusteršiču, svoje zaničevanje dež. glavarju Šukljetu, ki se je spozabil tako daleč, da je s hlapci in biriči hotel iztirati napredne poslance iz zbornice. Poslancem narodno-napredne stranke pa izrekamo svoje zaupanje in jih pozivljamo, da v boju za pravico in svobodo vztrajajo neustrašeno naprej.

d „Dolenjske Novice“ ki capljajo popolnoma za „Slovenecem“ hvalijo v zadnjih številkah kneza Auersperga kot zelo prijaznega gospoda, dr. Arturja Skedlja, dvornega svetnika in državnega poslanca v Černovicah pa kot vernega katoličana, ki je

opravił božjo pot na Brezjah. Ali ne vedo gosp. pri „Novicah“, kaj dela knez Auersperg v Dragi in Travi na Kočevskem s Slovenci? Ali ni dr. Skedl v parlamentu nemški liberalec in nasprotnik slovenskih teženj? Če more biti nemški liberalec veren katoličan, zakaj bljuje na slovenske naprednjake ogenj in žveplo. Kje je doslednost? „Novice“, le tako naprej!

g Novi Lurd. „Dolenjske Novice“ so zadnji čas malo utihnile. Pred nekaj dnevi smo si v večji družbi ta kraj ogledali in šli potem v bližnjo gostilno. Tja je prišel tudi neki kmeč, nas pozdravil z besedami: „Pozdravljeni po Mariji“ potem je začel v navzočnosti žensk in otrok „klafati“ (vkljub ugovorom od naše strani) in se odstranil „z bogcem“. Sedež, ki si ga je — ali bolje: ki so ga praktični ljudje Mariji izvolili, nič kaj blagodejno ne vpliva na okolico.

d Trgatev v Belikrajini se vrši letos ob najslabšem vremenu. Dan za dnevom dežuje, ljudstvo se ne upa po takem vremenu v vinograde, a trgati pa mora, ker grozdje letos zelo gnije. Zelo žalosten pogled je letos na vinograde. Mnogo grozdja je uničenega vsled gnjilobe, vendar obeta ostanek dati dobro kapljico. Cena novemu vinu je smešno nizka; med tem ko je še lansko leto 20 lit. tropa stalo 5—6 K, mu je letos padla cena na 2 K. Da v tem slučaju kmet nima od vinograda nobene koristi — zlasti tu v Belikrajini, ko niti starega ne more prodati — je umevno. Prišel je čas, ko mora kmet deželi vračati brezobrestno posojilo, ki je bilo dano v pomoč vinogradnikom, a denarja nima nikjer. Kleti so mu polne vina, on mora pa jemati posojilo pri posojilnicah, da vrne, kar je dobil od dežele, kajti svojega pridelka ne more nikamor prodati in ako ga proda, ga mora dati po tako smešno nizki ceni, da mu niti toliko ne ostane, da bi se mogel počeno preživiti. To je žalostna usoda belokranjskega kmeta, ki ga tira v tujino, v Ameriko.

d Deželne ceste v Belokrajini so pod vsako kritiko. Pred kratkim še se je vozil po Belokrajini Lampe kakor kakšen kranjski paša, ter si ogledoval te stvore ter obljubljal na vse strani, da bo dežela delala nove ceste. Tako se obljublja Belokranjcem že desetletja, a dosedaj nismo še nikjer videli dobre volje, da bi se žalostne razmere zboljšale, kajti belokranjskega kmeta poznajo samo pri volitvah. Toda temu mora že biti enkrat konec — belokranjski kmet si bode znal v prihodnje tudi pri volitvah sam pomagati.

d Klerikalci in belokranjski kmet. Kar so zavladali klerikalci na Kranjskem, se našemu kmetu vedno slabeje godi, a za to se klerikalni poslanci niti najmanj ne zmenijo. V državnem zboru so se Šusteršič in drugi klerikalni poslanci skoro stepli z ministrstvom zaradi bosenskih kmetov, a za naše revne belokranjske kmete ni imel pa niti eden niti besedice. Bosanski

Vsak napredni Slovenec bođi naročnik „Slovenskega doma!“

kmet se jim je tako smilil, belokranjski kmet jim je bil pa vedno zadnja skrb, čeravno jih mora vsako leto radi revščine in pomanjkanja na stotine oditi v Ameriko in morajo doma pustiti same žene in starce, ki večkrat cela leta stradajo, predno kaj oče ali sin iz Amerike pošlje. Kmetje, tu vidite, koliko je klerikalcem na vas ležeče. Ako bi bili res takšni vaši prijatelji, kakor se delajo, potem bi se drugače potegovali za vaše pravice, tako ste jim pa samo zato dobri, da vas pri volitvah zlorablajo. Zato ne verujte samo gospodom iz farovža, ampak tudi drugim, ki vam hočejo res dobro.

d Dež. glavar Šuklje in Belokranjci. Leta in leta volijo že Belokranjci samo Šukljeta za svojega poslanca; edino Belokranjcem se ima ta človek zahvaliti, da je prišel tako daleč, a za plačilo za to se on za Belokranjce niti ne zmeni. Odkar je poslanec Belokrajine, ni niti najmanjše stvari storil za njo, prišel je samo obljube delat in kmete „farbat“, da bi se pa kdaj pošteno potegnil za kakšne koristi za Belokrajino, pa sploh govora ni. Seveda ako je človek že „hofrat“ in deželni glavar, zakaj se bi potem še brigal za ubogega kmeta? Ta človek ni drugega vreden, kakor da mu da vse belokranjsko ljudstvo veliko nezaupnico.

d Prva vinorejska zadruga v Krškem se je ustanovila 4. t. m. Na občnem zboru je bilo navzočih nad 40 članov, izmed katerih so se izvolili v načelstvo: F. Gregorič, načelnik; Iv. Globočnik, podnačelnik; Jos. Lenarčič, Fr. Gerald, Al. Gorenc, odborniki. V nadzorstvo: dr. Tom. Romih, Lav. Bučar, Iv. Malnarič, Jos. Kodrič, Jožef Pirc. Kletarski odsek: Fr. Rumpřeth, Iv. Vanič, Karel Stoviček. Pri tej ustanovitvi sta bila navzoča tudi gg. c. kr. kletarski nadzornik Fr. Gombač in ravnatelj zveze slov. zadrug, Rožman. Oba gospoda sta v svojih strokovnih govorih podala precej stvarnih nasvetov, ki se morajo uvaževati, ako se hoče zadruga dobro razvijati. Zadruga je kupila v svoje namene hišo, hleve in kleti od gosp. Gregoriča za 80.000 kron. Podlaga je torej dobra in temelj trden, treba je samo dobre volje. Vinogradniki vzhodne Dolenjske, pristopajte k zadrugi!

d Za ravnatelja „Prve dolenj. posojilnice“ v Metliki je bil izvoljen po smrti g. L. Gangla metliški župan g. F. Jutraš.

d Čuden naravni pojav. G. Friderik Skušek, trgovec v Metliki, nam je poslal vejico vinske trte, na kateri visita bel in črn grozd, s tem-le pismom: „Pošiljam Vam nekaj nenavadnega: na vejici vinske loze bel in črn grozd. Na beli trti „kraljevina“ je dozorelo 36 belih grozdov in eden popolnoma črn. Nikdar nisem še kaj takega videl, niti o tem kaj slišal ali čital. Kako razlagajo strokovnjaki ta čudni pojav?“

d Strela je ubila dne 9. t. m. v Vodenicah pri Kostanjevici posestnika Matijo Miklavža, ko je vedril pod hruško. Zabliškalo se je le enkrat in prav neznatno zagrmelo.

Gorenjski novičar.

Novice iz Št. Vida.

g Nadučitelj Žirovnik je našim klerikalcem velik žebelj — ne le trn — v peti. On je hodil po Št. Vidu čistih rok in čiste vesti po konci, da smo se ga veselili vsi, ki imamo še kaj čuta do poštenosti in pravičnosti v sebi in nismo zastrupljeni s klanfarsko žlindro. Klerikalci pa imajo vsak svoje maslo na glavi in se zato boje — solnca. Eden je pred dacarji skrival vino — v steljo, drugi je plačal za sto in več litrov skritega žganja v skrivni kleti toliko in toliko globe, tretji je tercijalke spovedoval čisto pravilno v — spovednici i. t. d. Toda pustimo njihovo maslo in povejmo samo še to, da je njihov voditelj prečastiti (!) in vseobče spoštovani (!) gospod župnik sam kar na celem nalagal šolske gosposke o nadučitelju Žirovniku — seveda na katoliški podlagi in s klerikalno nesramnostjo. Takih mož se lahko veseli, kdorkoli se jih hoče, a Bog se jih — ne more! —

g Žirovnikovih jabolč in hrušk se je naša čukarija že tako veselila, da so se jim kar sline cedile po njih. Toda g. Žirovnik je pred svojim odhodom svoje hruške in jabolka obral — četudi malo prezgodaj — in našim čukarjem so ostali — dolgi obrazi. Zdaj se pa v „Domoljubu“ jeze nanj, da je vrt opustošil. G. Žirovnik je ves šolski vrt sam lastnoročno zasadil in vzgojil. Na njem je res že dobival sadja za več kot 100 K na leto. Do tega sadja ima pa tudi on sam vso pravico ali pa do primerne odškodnine. A čukarija se jezi, da je ostala na cedilu, ko si je že ves plen na tihem razdelila. Zahvalite se raje gospodu, da Vam je pustil par jerbosov grozdja, ki je tudi njegovo, mesto da se dajete ljudem v zobe, kako ste bili lačni lepih jabolč in hrušk!

g Šentvidčani, berite zadnjega „Domoljuba“ št. 37. Brali boste v njem dopis iz Št. Vida, v katerem sramoti nadučitelja Žirovnika in njegove prijatelje tako, da je človeka kar groza te klerikalne podivjanosti. Toda — berite! Kdor ni slep bo videl, kako s prižnice priporočen list goreče žveplo bruha na moža, ki je Št. Vidu toliko dobrega storil, da mu tega ne moremo nikdar poplačati. Kar berite! Prepričali se boste, da tako ne more pisati noben kristjan, kaj šele kak duhovnik, če hoče biti vreden tega imena! Berite! — Spravite si za ogledalo tega „Domoljuba“ in pokažite ga, ko bodo sladkih obrazov in še sladkejših besedi okoli Vas hodili in Vas izzemali. Berite to številko „Domoljuba“ vsaj vsake kvatre, da se Vam vtisne v dno Vaše duše, da imajo ljudje, ki tako pišejo, mesto srca v prsih — samo prazne možnje — brez dna. Berite, ljudje božji, tega „Domoljuba“, da boste tembolj prepričani, da klerikalci ne delajo za Vaš blagor, ampak na to, da bi Vas dalje časa imeli v svoji sužnosti ter

Vas izkoriščali. Berite torej s preudarkom in naučili se boste, da je klerikalizem Vaša poguba — časna in — večna! Berite!!! —

g Telovadno društvo „Sokol“ v Št. Vidu priredi 17. t. m., to je v nedeljo, veliko vinsko trgatv v dvorani brata Fr. Šusteršiča p. d. pri „Slepem Janezu“ v prid zgradbi Sokolskega doma. Za zabavo je kar najbolje preskrbljeno. Viničarice in viničarji se že pripravljajo. Tudi za čuvaje je preskrbljeno, ki bodo marsikoga odpeljali v „kejho“. Sodeluje iz prijaznosti tudi Žirovnikov zbor. Prijatelji plesa se bodo naplesali. — Upamo, da nas tudi vi napredni Šentvidčani obiščete ta dan. Začetek ob 3. uri popoldne. Odbor.

g Kako se je izrazil neki duhovnik o šentviškem župniku. Vsa njegova karakteristika se kaže v besedah, ki jih je izrekel dotični duhovnik: Pravi, da je podoben kamnu, ki se je jedva utrgal z gore in da bo še treba dokaj časa, da ga voda ugladi. Mi tudi pravimo tako!

g Odkar je šentviška šola v rokah klerikalcev, ni pričakovati pri otrocih prav nobenega uspeha. V šoli se namreč otroci ne poučujejo, ampak hodijo poslušat v šolo le klerikalno politiko. „V šoli se ne učimo nič, le politiko uganjajo naši učitelji.“ Tako govore otroci. — Prigodil se je slučaj, ko so otroci sedeli v šoli celo popoldne brez učitelja. Gosp. Mihelič si je vzel dopust in odšel raje v Ljubljano. — Sedaj pa pomislite starši, po kaj pošiljate vi otroke v šolo?! Kje ste, šolske oblasti?

g Klerikalci pišejo: Liberalci so se opekli, ko so mislili, da bo kaznovan naš somišljenik Hafner, ker je trgal plakate za Sokolovo javno talovadbo. Povemo pa, da ni bil naš namen ga gmotno oškodovati, ampak smo le hoteli pokazati omiko šentviške čukarije, kolikor jo je še!

g Popravljajo. Dobili smo to-le pismo, ki ga priobčujemo: V zmislu § 19. tisk. zak. zahtevamo, da priobčite v prvi ali drugi prihodnji številki Svojega lista na istem mestu in z istimi črkami, kakor ste priobčili v 12. številki njegovi t. l. pod zaглаvjem „Gorenjski novičar“ in napisom „Novice iz Št. Vida“ neresnične trditve o našem denarnem zavodu, sledeči popravek: Ni res, da posojujemo mizarski zadrugi v Št. Vidu, pač pa je res, da ji še nikoli nismo posodili vinarja. V Št. Vidu nad Ljubljano, dne 4. oktobra 1909. Za načelstvo hranilnice in posojilnice v Št. Vidu nad Ljubljano: Valentin Zabret, načelnik; Simon Juvan, odbornik.

g Veselje v Izraelu. Veliko veselje je zavladalo med našimi klerikalci, kajti zopet se jim je posrečilo spraviti naprednega moža v škodo, obetajo pa še drugim „glavam“ šentvidskih liberalcev, da jih bo sodišče obsodilo. Prav tako, kakor bi imeli imeli že tudi sodišče v deželi v zakupu. Slepá strast in škodoželjnost vas vodi, ali vas je tako učil Kristus? Tukajšnji organist je trgal kakor je moral sam priznati, sokolske pla-

kate in je bil pri prvi obravnavi obsojen na 5 K globe, pri vzklicu pa oproščen. Tožen je bil na ovadbo orožnikov, ne pa šentvidskega Sokola. Mi mu privoščimo, da je oproščen pred sodnijo, nikar pa naj ne misli, da je s tem oproščen pred javnostjo, ki si napravlja vsikdar lastno sodbo, je in bo vedno obsojala vsako nestrpnost in poškodbo tuje lastnine.

g **Peterim glavam** šentvidskih naprednjakov grozi dopisnik „Domoljuba“. Strah in groza! Ali imate že nabrušene sekire? Kaj pa, če bi se uresničila tista povest o zmaju, kateremu je po odsekanju vsake glave zrastle takoj deset drugih. Judita je obglavila Holoferna; popreje smo imeli samo Žirovnika za glavo, zdaj ko so ga pregnali, pa vidi dopisnik kar pet glav. Vprašamo, koliko jih bo šele zrastle, kadar bo teh pet glav posekanih? Najbrže toliko, da vam bo še slabo prihajalo.

g **Ovaduštvo** procvita bujno v Šent Vidu. Na čelu koraka naš slavní krajni šolski svet s svojim predsednikom Zabretom! G. Žirovnika so ovadili šolskim gosposkam dvakrat, češ, če ne pomaga prva ovadba, bo pa druga in res so ga pregnali od nas. V teh ovadbah je bil med drugim obtožen, da deli sladkorčke med službo božjo. Čudno, da niso ovadili, da med mašo tudi kihne, ako je prehlajen. Taka ovadba je zelo otročja. Druga ovadba je pa bila satansko zlobna. Ovadili so namreč radi dozdevnega razžaljenja Veličanstva, in to človeka, ki svoje učence ves čas najlepše uči vdanosti do vladarja. Seveda jih je preiskava postavila na laž, toda kdo povrne bridke ure gosp. vodju? Sram jih bodi! Zdaj pozivlja znani „Domoljubov“ dopisnik c. kr. poštno ravnateljstvo na našega obče spoštovanega g. poštarja, ker je svojega uslužbenca svaril pred nepremišljenimi koraki. Mi klerikalci ne bomo sledili, ker se smatramo in hočemo ostati spodobni ljudje. Zapomnijo pa naj si hrvatsko prislovico: Svaka sila do vremena!

g **Nekaj za dobro voljo**. Prejeli smo in priobčujemo: Sklicevaje se na § 19 tiskovnega zakona, Vas vljudno prosim, da priobčite v eni prvih številkih na tistem mestu in z istimi črkami sledeči uradni popravek: 1. Ni res, kar ste Vi pisali o gdč. Satlerjevi, res pa je, da je bridko tožila po Št. Vidu in da je sedaj za učiteljico gdč. Juvanova. Kdo je ostal na laži in kako so potolažili, oziroma do preklica pripravili gdč. Satlerjevo, to nikogar nič ne briga. 2. Ni res, da se je čuk oženil in da ga je sova vzela; res pa je, da se je pred neko dobo v Vižmarjih pri znanem mizarskem mojstru ženil čuk z Marijino devico. To je res, kajti bil je za to živ dokaz za prijeto in pestovano, vse drugo je laž. 3. Ako se boste še nadalje z menoj kregali, Vas bom tirala brez usmiljenja pred sodišče. — S posebnim spoštovanjem — Resnica. — Pripomba uredništva: To popolnoma nepravilno sestavljeno kolobocijo bi sicer prav

lahko vrgli v koš, toda priobčujemo jo že zategadelj, da bo vsakdo čim preje spoznal, kakšna je ta gospa Resnica, s katero se bomo še večkrat podrobno bavili.

g **Naprednjaki z Bleda in okolice**, vsi na shod, ki ga priredi narodno-napredna stranka na Bledu v prostorih hotela „Triglav“ v nedeljo 17. t. m. ob 3. popoldne. O političnem položaju bo govoril deželni poslanec dr. Janko Vilfan, o strankini organizaciji pa dr. Fran Gabršček.

g **Iz Dravelj** nam pišejo: Oprostite g. urednik, da se bavim z „Domoljubovim“ dopisnikom, ki piše iz Dravelj: „Kdo je kriv, da na Rokovo nedeljo ni bilo maše v Dravljah? Kdo je kriv, da se ni blagoslovil gasilni dom v Dravljah?“ Na ta vprašanja dajem točen odgovor. Da ni bilo na Rokovo nedeljo maše v Dravljah, je kriv šentvidski fajmošter Zabret, ker ni hotel priti maševat, dasi ima mašo plačano. Da ni bil blagoslovljen gasilni dom v Dravljah, je kriv tisti Sengarjev Tine, ker ga ne pride blagosloviti. To je torej odgovor. Posebno žal nam Draveljčanom ni za to, saj s tem nam župnik sam pokaže, da se da brez njegovega blagoslova tudi živeti. Kako malo pomaga, se vidi v Podutiku. Tam se je kar posilil vrnil, da jim je blagoslovil brizgalno. Bahal se je grozovito, pa kaj je bilo? Dosedaj so imeli tam tri shode radi gasilnega društva, na vsakem je bil tudi fajmošter navzoč, a vselej so se ne samo skregali, temveč celo stekli, a z blagoslovljenja jih je prišlo nekaj z razpraskanimi obrazi. V Dravljah pa ne pride do pretepa pri našem društvu gotovo radi tega ne, ker ni nikoli zraven Zabreta. Razvidno, da bog sam da svoj blagoslov, če nima vrednega svečenika.

g **Iz Begunj pri Lescah** se nam piše: Na nedeljski cerkveni poziv smo odposlali ravnokar za škofove zavode v Št. Vid dva vagona lesnik in lesničnjakov in en vagon gorenjskih „tefk“. Petsto svilenih rut je naprodaj, ker so že danes vse tukajšnje Marijine device jih zamenile s hodničnimi, narejenimi po marijinodeviškem kroju, iz starih žakljev.

g **Svarilo**. Osrednji odbor „Slovenskega planinskega društva v Ljubljani“ je prejel od „Meščanske korporacije v Kamniku“ tole pritožbo: „Prihajajoči turisti in drugi izletniki v Kamniško Bistrico streljajo s samokresi, režejo sadikam vršiče mladik, spuščajo kamenje s pota in mečejo tam napravljeni les v vodo. S streljanjem in s spuščanjem kamenja se lahko pripeti velika nesreča in zelo vznemiri divjačina; s pokvarjenjem sadik in metanjem drv v vodo pa se povzroča občutna škoda. Dostavlja se tudi, da je prepovedano pse v Bistrico seboj jemati in pustiti prosto okoli letati. — Z ozirom na te pritožbe opozarja osrednji odbor „Slov. planinskega društva“ cenjene obiskovalce Kamniške Bistrice, da se blagovole takega nepremišljenega ravnanja vzdržati in da po

svojih močeh vplivajo na to, da se taki nedostatki, ki so tudi kaznivi, preprečijo.

g **Prijet vtihotapec**. Leta 1877. v Gornjem Brniku rojeni in v Cerklje pri Kranju pristojni Ivan Marn, po domače „Volčev Janez“ se je pred kratkim vtihotapil v neko hišo v Stožicah in tam vlomil v omaro z namenom, da kaj pokrade. Bil je pa po dekli prepoden in ko so ga potem vaščani prijeli, so mu odvzeli delavsko knjižico, potem ga pa izpustili, zadevo pa naznanili orožništvu. Marn je prišel s praznim žepom nato v Ljubljano ter se vtihotapil v Treotov hlev, kjer je hlapcu ukradel čevlje, hlače in manšete in to takoj oblekel. Dohitela ga je pa tukaj roka pravice ter odvedla v zapor. Malopridnež je tudi proganjan v policijski tiralnici od okrajnega sodišča v Litiji zaradi prestopka tatvine. Marn je delomržen in tujemu imetju zelo nevaren individij ter je bil pri raznih sodiščih zaradi svojih „dobrih del“ že 17krat predkaznovan in tudi sedaj ima pričakovati enake usode.

Notranjski novičar.

n **Notranjčani, v nedeljo vsi v Logatec!** Narodno-napredna stranka priredi v nedeljo, dne 17. t. m. ob 3. uri popoldne v Logatcu v hotelu Kramar shod, na katerem bo poročal o političnem položaju deželni poslanec in deželni odbornik dr. Ivan Tavčar. Somišljeniki iz Logatca in vse Notranjske, udeležite se v čim največjem številu tega zanimivega in velevažnega shoda!

n **V Idriji** se ustanavlja „Stavbna in kreditna zadruga z neomejenim jamstvom.“ Pravila so že registrirana. V kratkem se skliče občni zbor. Deleži so po 10 kron, vstopnina 2 kroni. Kdor želi postati član nove zadruge, naj se prijavi mestnemu tajniku J. Novaku, ki daje tudi potrebna pojasnila.

n **Iz Žirov**. V „Domoljubu“ se je raztegnil gotov „klerik“, ki je v istem tonu že večkrat z lece prodajal svojo modrost. Umljivo je, da se ne izplača z „Domoljubovim“ dopisnikom polemizirati, ker razumnih ljudi naprednega naziranja on ne more „prepričati“, njegovi pristaši pa so že itak „njegovi“. Toda ako on včasih razglasi v „Domoljubu“ širši javnosti svoje mnenje, je dobro, da tudi mi svoje povemo. Kjer manjka prave izobrazbe, kjer so ljudje nevedni, tam se klerikalci dobro godi. Tako je bilo in je povsod, in tako je tudi v Žireh. Večina ljudi je starega, brezmiselnega, površnega, pobožnjaškega naziranja. Mislijo od danes do jutri, njih duševni horizont se ni dvignil preko domačih hribov. V cerkvi je teh ljudi šola, tam je „univerza“. „Gospod“ sejejo vsako nedeljo iz velike brezmejno globoke sejalnice cerkvene nauke, ki so jih sestavili v teku stoletij cerkveni „učenjaki“, verski fanatiki. Snov so jemali

iz kraljestev brezmejne fantazije ljudske duše, ideje brez realne podlage, brez trdnih dokazov. In ta snov je tako pripravna duševna hrana naših ljudi, da se od nje kar opijajo in niso niti zmožni užiti kaj drugega. Tako je! Za božjo voljo vendar „gospod“, posredovalec neumrljivih duš med zlobnim svetom in bogom, gospod, ki navaja na bogoljubno življenje in trga ljudi iz oblasti satanove, ta gospod, ljudje božji, je vendar najpopolnejši človek na tem božjem svetu; in tega gospoda ne bi slušali in ubogali tudi v drugih stvareh, to je vendar nekaj groznega, kar zamore le še najbolj izprijen človek zanikati. Tako prepričanje ima večina naših ljudi o popih. In kako more potem drugače biti kakor je? Dokler bo večina takih ljudi, bodo tudi klerikalci imeli večino. Moderno svetovno in življensko naziranje se širi počasi, počasi se osvobaja ljudstvo iz okov klerikalizma. Redki so samostojno misleči ljudje, a še bolj redki so oni, ki bi uspeli ali mogli to pokazati; kjer je večina, tam je moč in kjer je moč, tam je tudi vlada in tiranstvo. V prvi vrsti mora vendar vsakdo gledati na svoj lastni obstoj; in ravno radi tega se je treba največkrat prilagoditi navadam večine. Posebno drzen in energičen mora človek biti, da premaga to ozračje in se pokaže: „Jaz sem sam tak, pa če me tudi vsi preklinjate“. Za vraga, to je že skoraj junaštvo. Še večina razumnih, bogatih ljudi se potopi v mlakuži splošnosti in mesto da bi korakali naprej in dajali pogum in voljo drugim, postanejo velike ničle ali še celo cokolje napredku. In kaj naj potem še store ubogi, gospodarsko odvisni in duševno zaslužnjeni prosjaki? Da klerik iz Žirov kliče na ločitev duhov, ima prav. Ta ločitev se sedaj tudi izvršuje polagoma. Da so mnogi v prehodnem stanju, znotraj naprednjaki, zunaj klerikalci, je umljivo, ako se upoštevajo razmere. Dopisnik se spodtika nad onimi, ki so protiklerikalci, pa hodijo v cerkev in darujejo zanjo; nad Sokolicami, ki v hlačah telovadijo in hodijo k „ofru“. Tudi mi ne odobravamo takega ravnanja, toda ako vpoštevamo razmere, se temu ne čudimo. Dopisniku v tolažbo pa bodi povedano (kar mu je itak znano): Da po farovžih večkrat moške in ženske osebe skupaj telovadijo; takih „duhovnih vaj“ se je baje tudi dopisnik že udeleževal. — Resnim naprednjakom pa kličemo: Bodite vsaj toliko napredni, da vas vsaj popi ne bodo izzivali, in vam po pravici očitali nedoslednosti.

n **Trgatev na Vipavskem** se je končala. Pridelalo se je obilo vinskega pridelka. Dasi ravno je gniloba letos naredila mnogo škode, obeta biti novo vino vendar dobro in vzlic temu bodo vinski hrami zopet polni. Vinskih trgovcev prihaja vedno več v naše kraje, upati je, da se števito še pomnoži, ko je cena jako nizka. Letošnji pridelek se dobi hektoliter po 20 do 24 kron. Trgovci in krčmarji, ne zamudite ugodne prilike, pridite po pristnega, dobrega Vipavca!

n **Občinska volitev v Colu nad Vipavo** se je vršila dne 7. t. m. Zmagali so klerikalci, ki bodo že skrbeli, da se bo ubogim colskim davkoplačevalcem zvišala že sedanja visoka doklada. Izmed naših so prišli v odbor samo trije, ki bodo že skrbeli, da na Colu ne zraste klerikalna pšenica do neba. Ako bi se bili vsi naši udeležili občinskih volitev, bila bi gotovo zmaga naša. Le brezbriznosti naših pristašev se imajo zahvaliti klerikalci svoji piškavi zmagi. Upajmo, da je to poslednja klerikalna zmaga na Colu, ker tudi pri nas se že dani, kmet spregleduje klerikalne lumparije.

n **Iz Planine pri Vipavi.** Letošnjo pomlad se je vršila pri nas občinska volitev. Kakor je marsikaj nerednega v poslovanju našega županstva, tako se je tudi pri tej volitvi dogodilo polno nepravilnosti. Vsled tega so se pritožili naši pristaši na deželno vlado, da razveljavi nepravilno se vršče volitve. Preteklo je že več mesecev, a še sedaj nimamo v rokah rešitve. V občo korist bi bilo, da se naša pritožba čim prej reši, ker bi se silno radi iznebili sedanjega župana. — Mesto da bi se naš modri župan brigal za občinska pota in ceste, se raje briga za druge stvari. Vse ceste, ki vodijo na Planino, so v silno slabem stanju, da se ni varno voziti po njih. Letos imamo obilo vina in marsikak vinski kupec se bo bal priti na Planino vsled slabe ceste. Tako bodo planinski vinotržci vsled slabih občinskih cest trpeli škodo. Proč tedaj s klerikalnim županom in prihodnji planinski župan naj bo napreden mož, ki bo vnet za obči blagor svojih občanov!

Ameriške novice.

a **Slovenski Sokol v Ameriki.** Zadnje čase se je tudi naš narod v Ameriki začel jako zanimati za sokolsko stvar. Ustanovila so se, kakor je že znano slovenski javnosti, tri sokolska društva, namreč v Jolietu, Clevelandu in v Waukenganu. Narod v slovenskih deželah, ali vsaj zavedni krogi, poznajo sokolsko idejo, zato mi ni treba tu posebej omenjati namena teh slovenskih Sokolov v Ameriki. Razlike med našimi ameriško-slovenskimi Sokoli in onimi v Sloveniji ni druge, kot le ta, da Sokol na Slovenskem je nekako bolj na liberalni podlagi, a naš Sokol v Ameriki pa je ustanovljen na neodvisnem temelju. Pri našem Sokolu poznamo le navdušene Slované, ne poznamo in ne vpoštevamo nobenih strank; pri nas ni razlike, kaj je kdo ali kam pripada v svojih zasebnih zadevah. Pri našem Sokolu se le to zahteva, da mora biti vsak naš član Slovan z dušo in telesom. Pred dobrim mesecem se je vršil v Chicagu javni shod Sokolstva v Ameriki. Omeniti moram, da je bil na tem shodu častno zastopan tudi naš mali narodni slovenski. Tudi naša slovenska sokolska društva so poslala

na ta shod svoje deputacije, ki naj bi bile stopile v ogromne vrste te slovanske armade novega veka. Ameriško-slovansko in drugorodno časopisje je bilo ob tej priliki vse polno raznih spisov o Sokolstvu. To kaže, da je Amerika res dežela neodvisna in plemenita. Američan ne gleda veliko, ali je človek član te ali one narodnosti; pri Američanih se gleda le na to, kakšen član je kdo svojega naroda. Američani spoštujejo ljudi, ki se zavedajo svoje narodnosti; spoštujejo one, ki se trudijo, da store kaj za napredek svojega naroda; čislajo one, ki se v javnosti ne sramujejo pokazati navdušene za svojo narodno stvar, naj si bo potem na družabnem, verskem ali pa na političnem polju. Ameriški pregovor pravi: „Navdušen narodnjak, veren kristjan in značaj je ob enem tudi navdušen državljan“. Sokolom se torej v Ameriki ni treba skrivati ter se bati, da jim kdo izpodreže peroti, ker vsakdo zna, da so Sokoli ob enem tudi častilci ameriške svobode in ugledni državljani. Sokolu v Ameriki ni treba skrivati svoje zastave narodne, kakor se to često zgodi našim slovenskim sobratom na njih rodni tleh. Mi se smemo svetu tudi v javnosti pokazati, kot navdušeni Slovani. Naše godbe smejo igrati narodne komade pri javnih nastopih, kar se pogostoma prepoveduje bratskim društvom na njih rodni zemlji. Naši pevski zbori smejo tudi v javnosti peti svojo narodno himno. To je torej neodvisna in plemenita dežela. Tu je torej doma ona zaželjena svoboda, po kateri stremi naš trpeči narod že toliko stoletij. Sokolstvo se v Ameriki čedalje bolj razvija. Posebno bratje Čehi so daleč v ospredju. Tudi Slovenci, Hrvati, Poljaki, Slovaki, Srbi in drugi slovanski narodi so se začeli zavedati sokolske ideje. Upati je, da bode Sokolstvo tudi v Ameriki obudilo svojo idejo v srcih vseh slovanskih sobratov. Sokoli so že mnogo storili za svoj slovanski rod. Sokoli so probudili Slované iz stoletnega spanja, da se čedalje bolj zavedajo in zahtevajo pravic, ki jim gredo. Sokol je, kakor prej omenjeno — slovanska armada novega veka. Naši očetje in dedje so se morali vojskovati z ognjem in mečem, a mi smo pa toliko srečni, da živimo v tem modernem času, ko se nam ni treba bojevati s surovim orožjem. Naše očete in tudi nas so učili, da je častno in slavno iti v boj za vero, domovino in narod svoj. Temu ni nikakor oporekati. Naša narodna armada pa, ki obstoji iz rodoljubnih Sokolov, se naj bori zoper sovraže svoje le z uma svitlim mečem. Res je lepo in častno umreti za dom in rod, a še mnogo lepše je delovati in živeti za narod in dom. To pa je namen Sokolov. Živeli Sokoli in zavedni Slovani — na vekov veke! Ako bo torej Sokol složno deloval nadalje in vzbujal med Slovani sokolsko idejo, se je nadejati, da se prav kmalu uresničijo besede pisatelja Steada, ki je rekel: „Slovan se probuja, Slovan gre na dan!“

Kaj bo jutri z vremenom?

V našem gospodarskem življenju igra vreme zelo veliko ulogo. Dobre ali slabe letine enega kraja ali celih držav so odvisne v prvi ali največji meri od vremenskih izprememb. Pa ne samo za poljedelca, sploh za vsakega posamnika je vreme mnogokrat odločilnega pomena. Ni čuda, da je človek skušal že od nekdaj na razne načine spoznati vzroke vremenskih izprememb in iz njih sklepati na prihodnje vreme.

Koliko se je človeku posrečilo dognati te vzroke in sklepati iz njih na vreme prihodnjega časa, hočemo posneti iz naslednjih vrstic.

Kdor se je količkaj baval bodisi iz veselja ali pa le za kratek čas s prerokovanjem vremena, moral je po krajšem ali daljšem času priti do prepričanja, da se je lotil prav težke, rekel bi, nerazrešljive uganke. Vreme je namreč tako spremenljivo in nezanesljivo, da mu zastonj iščemo kaj podobnega v vsem našem življenju. O tem so najbolj prepričani takozvani vremenski preroki sami. Skušnje mnogih let jim ne zadostujejo, da bi znali s popolno gotovostjo napovedati vreme vsaj za en dan naprej.

Poznani so po deželi ljudje, ki baje prav dobro uganejo prihodnje vremensko stanje. To so večinoma stari na svoj dom prirasli ljudje, kateri so bili več ali manj iz potrebe prisiljeni brigati se za vremenske izpremembe. Turisti se radi obračajo do vodnikov in izkušenih pastirjev s vprašanjem, kakšno bo vreme. Vodnik in pastir mu sicer napovešta iz vpljudnosti vreme, toda, če sta previdna, pristavita hitro, da popolnoma gotovo to ni. In prav je tako. Morebiti bi stan vremenskih prerokov ne bil tako zaničevan in zasmehovan, če bi vsakdo vedel, da popolnoma zanesljivega vremenskega preroka na svetu sploh ni. Onemu, ki bistroumno in mnogo časa zasleduje slabo in lepo vreme na enem in istem kraju, je pač mogoče napovedati pravo vreme s precejšnjo verjetnostjo, nikakor pa ne z gotovostjo. Če se tak skrben in skušen opazovalec v kakem redkem slučaju zmoti, mu ne bomo šteli tega v zlo, ker vemo, da dandanes z vsemi na razpolago nam stoječimi sredstvi ni moči vremena boljše prerokovati.

Ker bi utegnili koga zanimati, kako se vreme iz raznih znamenj in s pomočjo navadnih pripomočkov lahko naprej ugane, hočemo podati nekaj navodil. Povdarjamo pa še enkrat, da nas bo morebiti vreme pustilo na cedilu kljub naši najboljši volji vpogledati v njegovo nepremagljivo kraljestvo.

V ta namen hočemo stopiti v družbi izkušenega vremenskega opazovalca kar na Triglav in sicer iz Ljubljane. Ni se nam bati grozečih prepadov in tudi ne silnih neviht, ker bomo napravili potovanje samo v duhu. Poleg tega nas je pa zagotovil naš

opazovalec, vremenski prerok in prijatelj, da bo najmanj še en teden lepo vreme. Nimamo tedaj vzroka, da bi se odtegnili tej lepi priliki, spoznavati v enem oziru krasoto naših planin, v drugem pa poglobiti se v skrivnostno delovanje vremenskih moči.

Na poti proti kolodvoru moramo skozi Zvezdo. Hitro nas pelje naš prijatelj h takozvani vremenski hišici. Poleg ur vidimo v hišici več drugih priprav, ki služijo v to, da lahko sklepamo iz njih na prihodnje vreme. Vsem nam je gotovo znan toplomer ali termometer. V hišici kaže kar 42° C. Saj tudi ni čuda. Solnce pripeka z jasnega neba z vso močjo na železno ogrodje hišice in poganja vsled tega živo srebro v stekleni cevi tako visoko.

Ker toplomer za napoved vremena nima posebnega pomena, ogledati si hočemo raje druge važnejše priprave. Na zahodnji strani hišice opazimo okroglo kovinsko posodo, takozvani higrometer. V sredini je pritrjen kazalec, ki kaže ob robu na številko 40. Naš prijatelj nam pravi, da je to dobro znamenje. Zakaj?

Kazalec higrometra je v zvezi z lasmi, ki se v vlažnem zraku krčijo, v suhem pa zopet raztegnejo. Vsled tega se premika kazalec in kaže v vlažnem zraku na število blizu 100, v suhem pa okoli 50. V našem slučaju je torej zrak zeio suh. Le malo vlage in sopare je v njem. Če je pa zrak suh, ni se nam bati v doglednem času deževnega in vlažnega vremena.

Na nasprotni strani strani stolpiča zagledamo na gorenjem delu prejšnji podobno kovinsko pripravo, ki ji pravimo barometer. Ker opazuje naš prijatelj to pripravo posebno skrbno in natančno, sklepamo, da je barometer za napoved prihodnjega vremena zelo velikega pomena. Veliki kazalec kaže na „lepo vreme“. Prijatelj nam pove, da je barometer že včeraj zvečer opazoval in da je bil takrat kazalec pomaknjen bolj proti levi; po noči se je pomikal torej na desno stran. Ves vesel nas zagotovi, da se imamo prihodnje dni nadejati najlepšega vremena.

Takoj ga hočemo vprašati, kako je mogoče po tem kazalcu sklepati na lepe ali deževne dneve. On nam pravi: „Barometer je ena najzanesljivejših priprav, s katero nam je mogoče v mnogih slučajih napovedati važne vremenske izpremembe. Lepe dneve imamo pričakovati vselej, kadar kaže kazalec na „lepo“, deževne pa, če kaže na „dež“. Ker se pa včasih zgodi, da dežuje tudi, če barometer dobro kaže in nasprotno, priporočati je prav zelo večkratno opazovanje barometra. Če opazimo, da se premika kazalec proti desni, nadejati se imamo lepega vremena, tudi če slučajno kaže kazalec na „dež“. Nasprotno se pa bliža deževna doba, če se pomika kazalec na levo. Prav posebno slabo vreme pa nastopa, kadar se kazalec zelo hitro premika proti levi strani. Sedaj nam je jasno, zakaj je naš opazovalec napovedal lepo vreme. Iz dveh vzrokov: Prvič

je kazal kazalec na „lepo“ in drugič se je pomikal tekom zadnjega poldneva proti desni.

Kakor vse kaže, nam dež na našem izletu ne bo mnogo nagajal, zadovoljni in veseli se vsedemo v vlak, ki nas v kratkem času pripelje na Dovje. Nebo je temno-modro in kakor skozi kristal občudujemo gorske velikane, katere objemajo tu pa sem lahki oblaki. Na vsi poti do triglavske koče ne opazimo nič novega. Nekoliko neprijetno je to, da leži koča v gosti neprodni megli. Kar smo videli v dolini kot oblak, zdi se nam tukaj kot prava ljubljanska megla. Sicer brije močna in mrzla burja, vendar megle kar noče pregnati. Ne ostane drugzega, ko mirno čakati v koči, da se nebo razvedri.

(Konec prihodnjič.)

Slovenski kmetje!

Podpirajte svoj list, list sloven. kmetovalcev,

»Slovenski Dom«!

Agitacija naj gre od moža do moža. Dober vzgled največ koristi. Marsikdo, ki vidi list v Tvojih rokah, ga bo tudi hotel čitati in se bo začel zanimati zanj. Toda ne čakaj samo, da pride on k Tebi; Ti pojdi k njemu sam, daj mu list v roko, da ga čita. In ko se je začel enkrat zanj zanimati, ko vidiš, da mu ugaja, glej da postane tudi njegov naročnik!

Slovenski kmetovalec najde v

»Slovenskem Domu«

vse, kar je zanj zanimivega. O čemer je sam že davno na tihem premišljeval, vse to mu pove na glas ta list. Slovenski kmetovalec čita v listu, kako ga izsesavajo duhovni, kako mu lažejo klerikalni poslanci, kako se rede ob njegovih krvavih žuljih in se povrh še norca delajo iz njega ter ga vlačijo za nos. Vse laži in sleparstva, hinavščino in hudobnost klerikaleev odkriva naš list. Kaže mu pa tudi sovravnost naše vlade in Nemcev napram slovenskemu narodu. Sovražniki slovenskega kmetovalca bi radi, da bi nikdar ne začel samostojno misliti, ker vedo, da bi v tistem trenutku bil konec njih gospodarstva, da bi se potem nič več tako ne mastili in redili kot se sedaj, ko je naš kmetovalec še tako nespameten, da redi te pijavke.

»Slovenski Dom«

pa ne piše samo o domačih stvareh, temveč se ozira v poljudni obliki tudi na dogodke, ki se vrše po drugih krajih, poroča vestno o važnih dogodkih na Dunaju in v tujih državah, posebno po slovanskem svetu.

»Slovenski Dom«

prinaša poleg tega zabavno in poučno berilo iz najrazličnejših strok in navaja na ta način k čitanju dobrih slovenskih knjig pripovedne in poljudno znanstvene vsebi-

ne. Vzbuditi željo po samoizobrazbi med slovenskim narodom, to je ena glavnih in najvažnejših nalog našega lista, kajti prepričan je, da le s temeljito izobrazbo pridemo do prave svobode, da se le na ta način otresemo hlapčevskih vezij, v katere so slovenskega kmetovalca povezali njegovi nepoklicani varuhi. Zato pa slovenski kmetovalci, delujte na to, da se povsod kar najbolj razširi, da dobi kar največ naročnikov Vaše glasilo, glasilo slovenskih kmetovalcev, za katerih koristi se neustrašeno vedno in povsod poteguje. Agitirajte neutrudno za naš

»Slovenski Dom«

Prost mora biti, prost naš rod, na svoji zemlji svoj gospod. Prva pot do prostosti je čitanje naprednega časopisja. Na delo torej! Širite na vso moč

Slovenski Dom«!

LISTEK.

Cvetje in drevesa.

Ceški spisal Vojta Beneš, poslovenil Milko Sila.

(Konec.)

Naša stara hruška »tepka« je bila ljubljena družina. Stala je prav pri hiši, poleg nje so bile visoke, kamenite stopnice, po katerih smo stopali čez nasip in hodili domov. Njene veje so se razprostirale nad streho in jo dosegale, sklanjale so se celo k nasipu. Kakor siv stražnik je stala nad mojim rodnim krovom. Ko se je razcvetela, se je zdela hiša, kakor iz pravljice.

Imeli smo vsi tako radi to staro drevo. In tudi takrat ga nismo pokončali, ko ga je pobila strela.

Bilo je nekega soparnega dne v avgustu. Naši so bili vsi na polju, samo jaz — še majhen deček — sem pestoval dveletnega Ceneta. In tu je nastala nevihta. Huda strašna nevihta, bliski so se križali in treskalo je. Sedela sva s Cenetom na pragu zaprte hiše in jokala. Dež je lil, strele so gorele, stara hruška je stokala pod sunki vetra, ko je v njo — revo — treščilo.

Strela je razklala na dva kosa njeno oguljeno staro telo, osmodila jo je in čudno, da se nisva onesvestila —

Sedaj so prišli naši premočeni in utrujeni s polja in so naju našli na pragu tako potrta, in »tepko« z razbitim telesom.

»Ako bi ne bilo tukaj te tepke, treščilo bi v hišo — in mogoče tudi v otroke,« je rekel ves v skrbi oče z zahvalo v očeh stari hruški in mati z Barbiko sta tudi z jokali.

In še tistega večera nam je skoval kovač Šmidek zopet tepko skupaj. Ni usahnila, marsikatero leto je še cvetela rožnato, dišeče in dajala nam otrokom svoje

sladke sadove. Šele, ko je čez leta popolnoma umrla, so naši izkopali to dobro drevo.

Ampak v hvaležnem, nepozabljivem spominu je ostala tepka vsem do danes.

* * *

Najkrasnejša vasica v našem kraju je bila Hedčani. Oni Hedčani, o kateri pravi zgodovina, da jih je ustanovil knez Břetislav po svojem povratku iz poljske vojske. Tu v Hedčanih so se naselili po pripovedi tisti poljski emigranti, katere je pripeljal s seboj Břetislav iz njih domovine. To je v onem kraju, kjer je knez Krok v gozdovih postavil grad Krakov. Siromašen pust kraj —

Vasica Hedčani je bila vesela oaza te žalostne zemlje. Bila je. Ni več — — — Žal —

Prišel sem nekoč, ko sem bil še dijak, na počitnice, in oče mi je rekel:

»Veš kaj novega?«

»Kaj pa?«

»Hedčanje so posekali lipe — — —« in nekako trpko se je izrazil o Hedčanih.

Drugi dan sem šel v Hedčane. S hedčansko trato se ni mogla primerjati nobena daleč na okrog. Mogočne, slovanske lipe, ta krasna stoletna, tiha drevesa, ki so tako prijetno dišala, so krasila in stražila njih skromne koče, čuvala so nad njimi, nad njih sivo starostjo in so jim šepetala pravljice o davno minulih dneh.

Okoli sto krasnih lip! In ta vasica je bila z njimi tako krasna in ljubka, tako slovanska!

Ampak prišel je k njim nekega dne hudoben človek, bat — in je videl, da je možno oropati vasico, napolniti svojo mošnjo. In ti Hedčanje so mu te svoje krasne lipe — prodali. Prodali in potem najbrže pili, pili dragi »likof« v krčmi — —

Na svetu so hudobni in so tudi ubogi ljudje. Eni hudo grešijo, drugi so, ki ne vidijo in ne čutijo zla — —

In zato je ta opustošena dedovina postala žalostna, kakor bojišče padlih sinov. Samo rane, ki jih je povzročila človeška krutost in revščina, so bile tam in gledale z ostalimi štori k nebu.

Zahotelo se mi je plakati nad nekaj zelo žalostnim in grozno boleznim: nad izgubljenim življenjem hedčanskih lip, teh dragih dreves, nad pustimi človeškimi srci.

Ubogo ljudstvo, ubog, ki pusti, da se mu za reven groš pustoši njegove nasade in vrte in ki beži iz krasne in dehteče narave v zatohle krčme — — —

* * *

Moj rojstni kraj je dolga vas. Skoro vsa leži v klanecu, po katerem teče potok, k nebu se dvigajo visoki topoli. Njih mlada, zelena in siva, starikava debela se odvajajo vsako pomlad z veselim zelenjem in mladikami, ogrevajoče solnce jim krepí življenje. Kaj bi o njih rekel: zelo rad jih imam! —

Rešnje telo se je obhajalo pri nas vedno zelo sijajno. Ampak ta slavni cerkveni praznik je bil mojega očeta najbridkejši dan v letu.

Zakaj?

Ker so se tega dne spravile množine hudobnih, nerazsodnih ljudi na te krasne topole, trgale so zelene mladike iz njih teles, ranile jih globoko, grozno in iz njih ran je pritekla blede kri.

Ta ljubka drevesa so ljudje oskubili, da bi z njihovimi vejami okrasili ulice, po katerih je šel potem duhovnik v slavnostnem sprevodu — —

In kmalu nato so pomandrane in polojene ovenele — —

»Vi hočete častiti boga, ampak nesramno ravirate, uničujete drevesa in njih življenje! To ni bogu dopadljivo. Kdo vam je dal to pravico?«

Tako je govoril in vpraševal oče. Ampak nič ni pomagalo. Kaj še, hinavci so mu jemali v zlo in govorili, da hoče ovrati njih pobožne namene.

»Kdor rani topol ali kako drugo drevo, kakor bi ranil človeka.«

In oče je imel prav. Večkrat se spominjam njegovih besed, zakaj tudi med nami se dobijo še taki ljudje, ki trdovratno in zlobno morijo drevesa in cvetje.

In ti marsikaterikrat tudi ljudi pokvarijo.

* * *

Ljubi moji tovariši! Nisem vam hotel ukazati, da morate spoštovati drevesa. Rekel sem vam samo to, da jih imam jaz srčno rad.

Morda ste slutili, zakaj imam ta drevesa in to cvetje tako rad. In da jih ima človek takrat najrajši, če so to njegova drevesa in njegovo cvetje.

Seveda koliko pa nas je, ki lahko rečemo: to je moj cvet, tam je moje drevo! Morda je malo takih — —

Več je onih, ki so tuji v svoji rodni zemlji — —

Ampak niti ne smejo biti brez srca in samozavesti, da imajo pravico do te zemlje.

Ta priroda, ta nizek kraj, na katerem diši materina dušica, diši za vse, tisti tihi gozd razteza prijazno nad vsemi svoje veje. In ker ne moremo reči: to je moje, še vedno lahko iz polnih pljuč in upa polnega srca zavriskamo na razcvetelih livadah:

Kako si krasna, ti naša zemlja!

Ne odrekajmo se nikoli onih upov in pravic do nje. Upanje je življenja zlato cvetje, pravica je razorana gruda smeja-joče se nade.

Kdor se je odrekel teh pravic, odpovedal se je tudi vsakemu pravemu veselju. In hočete morda vi veselo živeti?!

Čistnica uredništva.

G. M. K. v . . Pri najboljši volji nismo mogli uvrstiti poslanega v današnje število, ker bi bil sicer list poln vesti samo iz enega kraja. Prihodnjič. Sicer pa se toplo priporočamo.

Notranjskim dopisnikom: Prosimo, da bi se nas večkrat spominjali! Ali Notranjci res spe?

Vprašanja in odgovori.

G. A. R. v V. Vprašanje. Prejel sem od deželnega odbora kranjskega uradno pismo s pripombo „službeno, poštine prosto“. Vprašam, ali sem prisiljen plačati pismo 10 v kot pošto pristojbino eventualno njemu kot morebitno doklado njegovi plači?

Odgovor. Ako je bila na zavrtku pisma neprečrtana opomba „službeno, poštine prosto“, Vam zanje ni treba plačati nobene pristojbine. Dostavnine za navadna pisma ni, zato se lahko pritožite na c. kr. pošto ravnateljstvo v Trstu.

G. P. K. v G. Vprašanje. § 19 predpisov z dne 21. sept. 1897 za razpečevalce tobaka govori samo o tem, da ti ne smejo prodajati tobakovih vrst pod in nad določeno ceno; kaj pa velja za tiste, ki tobak v trafikah po tarifu kupujejo in potem naprej prodajajo?

Odgovor. Tobačne vrste prodajati sme samo tisti, ki ima za to izdano posebno licenco in ga mora prodajati po določenih cenah; kdor bi sicer prodajal tobak brez licence bodisi po erarično določenih cenah, bodisi dražje ali ceneje, zakrivi prestopnik in je kazniv.

Vprašanje. Kaj morem storiti, da prisilim odvetnika, ki je bil od odvetniške zbornice določen za ex offio-zagovornika in mi pravdo že več nego eno leto zavlakuje, da stvar spravi zopet v pravi tir?

Odgovor. Če se pravda res po krivici zavlakuje, lahko naznanite zadevo odvetniški zbornici s prošnjo, da ona potrebno ukrene.

Izdajatelj in urednik Rasto Pustoslemšek.

Alojzij Kobe

mizar v Metliki

izdeluje vsa

sodarska dela

n popravlja tudi vso staro vinsko ali po sodo za kislino. Istotako izdeluje najno vejše vinske preše. 58 5—5

Poštarne hranilnice št. 12.921.

Ustanovljena leta 1896.

Posojilnica in hranilnica v Moravčah

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

== pisarna v hiši št. 1 (pri Zomanu) ==

sprejema in izplačuje hranilne vloge ter jih obrestuje po 4 $\frac{1}{2}$ % od prvega dneva vlaganja sledčega meseca in do konca meseca, po katerem se je izplačala vloga.

Uradne ure so ob nedeljah od 1. do 5. ure ter vsako sredo od 4. do 6. ure popoldne. 22 25—14

Pojasnila se dajejo vsak dan od 8. do 12. ure popoldne, izven praznikov.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto dne 9. oktobra 1909.

Linc: 28, 65, 6, 7, 19.

Trst: 48, 89, 2, 24, 63.

Dvignjene v četrtek dne 13. oktobra 1909.

Praga: 76, 47, 13, 53, 43.

Privoščite si večkrat na teden izborne
testenine »Pekatele«

25 19—14

Tržne cene v Ljubljani

od dne 9. oktobra do 13. oktobra 1909.

	Cena	
	od	do
	K h	K h
1 kg govejega mesa I. vrste . .	1 14	1 40
1 „ „ „ II. „ . .	1 —	1 20
1 „ „ „ III. „ . .	— 90	1 12
1 „ telečjega mesa . .	1 46	1 60
1 „ prašičjega mesa (svežega) . .	1 80	2 —
1 „ „ „ (prekajenega) . .	1 80	2 —
1 „ koštrunovega mesa . .	1 04	1 12
Prasiči na klavnici . .	1 08	1 28
1 kg masla . .	2 50	2 60
1 „ masla surovega . .	2 10	3 20
1 „ masti prašičje . .	1 80	—
1 „ slanina (špeha) sveže . .	1 64	1 80
1 „ slanina prekajene . .	1 72	1 80
1 „ sala . .	1 76	—
1 jajce . .	— 09	— 10
1 l mleka . .	— 20	—
1 „ „ posnetega . .	— 10	—
1 „ smetane sladke . .	— 80	— 90
1 „ „ kisle . .	— 80	— 90
1 kg medu . .	1 20	1 40
1 piščanec . .	1 50	1 80
1 golob . .	— 40	— 50
1 raca . .	1 60	1 90
1 gos . .	—	—
100 kg pšenične moke št 0 . .	45 50	—
100 „ „ „ „ 1 . .	45 —	—
100 „ „ „ „ 2 . .	44 50	—
100 „ „ „ „ 3 . .	43 80	—
100 „ „ „ „ 4 . .	43 —	—
100 „ „ „ „ 5 . .	41 —	—
100 „ „ „ „ 6 . .	38 —	—
100 „ „ „ „ 7 . .	32 —	—
100 „ „ „ „ 8 . .	16 —	—
100 „ koruzne moke . .	20 —	—
100 „ ajdove moke . . I. .	36 —	—
100 „ ajdove moke . . II. .	32 —	—
100 „ ržene moke . .	32 —	—
1 l fižola . .	— 11	— 36
1 „ graha . .	—	—
1 „ leče . .	— 44	— 48
1 „ kaše . .	— 20	— 22
1 „ ričeta . .	— 18	— 20
zelje 100 glav . .	4 60	4 80
100 kg pšenice . .	29 —	—
100 „ rži . .	21 —	—
100 „ ječmena . .	18 —	—
100 „ ovsa . .	17 50	—
100 „ ajde . .	21 —	—
100 „ prosa belega . .	19 —	—
100 „ „ navadnega . .	—	—
100 „ koruze . .	19 —	—
10 „ krompirja . .	3 80	4 —

Lesni trg.

Na trgu je bilo

— voz in — čolnov z lesom

Cena trdemu lesu od 9 K 70 l h

do 11 K — h za m³.

Cena mehikemu lesu od 9 K — h

do — K — h za m³.

Trg za seno, slamo in steljo.

Na trgu je bilo

— voz sena 10 — 10 70

— „ slame 9 — 10 40

— „ stelje — — —

Mestno tržno nadzorstvo v Ljubljani.

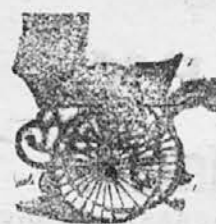
APNO

najboljše kakovosti in po najnižji ceni se dobi od srede 29. septembra 1909. dalje pri 61 3—8

Anton Kodru, apnarju
v Karmelu pri Št. Janžu, Dolenjsko.

Največja zaloga navadnih do najfinejših otroških vozičkov

36 25—14 in navadne do najfinejše

Žime.

M. Pakič
v Ljubljani.

Neznanim naročnikom
se pošilja s povzetjem.

Deset zapovedi za kmetovalca
in deset zapovedi za zdravje

lepo tiskanih, prav zastoj in
franko po pošti dobi vsak, ki
piše ponje od lekarnarja

Trnkóczyja v Ljubljani,
zraven rotovža. 33 25—14

Singer „66“

najnovejši in

najpopolnejši

šivalni stroj.

Singer

šivalne stroje

dobite samo po naših
prodajalnicah.

Singer Ko. del. družbe za šivalne stroje

Kočevje

29 14—8

Glavni trg šteč. 79.

Ustanovljena leta 1868.

Absolutno pred ognjem in tatovi varne

BLAGAJNE

izvrstne kakovosti

prodaja tovarna blagajni **M. Adlersflügel**

Dunaj, I., Franz Josefs-Kai št. 27.

Založnik rajfajzen. zadrug ltd.

43 24—13

Franc Kraigher

krojaški mojster v Ljubljani

Kongresni trg št. 5 (Zvezda).

Priporočam se za izdelovanje

oblek za gospode.

Domače in inozemsko blago imam vedno v zalogi.

Cene zmerne! Delo solidno! Postrežba točna!

26 25-14

V. H. ROHRMANN

(prej Jože Strzelba)

LJUBLJANA

kupuje razne rastline, korenine, rožice, semena, lubje, divji kostanj, češminjev sok, jabolka za most, kosti, parklje, loj itd..

ima kot lastnik trdke 40 24 13

M. PAKIČ

vedno največjo zalogo škafov, raznih lesenin, košar, fine žime, morske trave itd.

Mlekarska zadruga v Moravčah

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

ima vedno v zalogi 23 25-14

polnomastni in polmastni emendolec ter polnomastni in polmastni trapist:

emendolec kg	K 1-60	pozemendolec kg	K 1-30
trapist . . .	1-80	poltrapist . . .	1-60

Prva slovenska trgovina

Pevc & Koželj

v KOČEVJU, v hiši slovenske „Kočevske posojilnice“

Manufakturno, galanterijsko in specerijsko blago

na debelo in drobno.

Zaloga moke V. Majdiča ter zaloga železnine.

31

25-14

Ustanovljena 1882.

Pošt. hranilnični račun št. 828.406.

Telefon števil. 185.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, na Dunajski cesti števil. 18, v Ljubljani

v lastnem združnem domu.

je imela koncem leta 1908 denarnega prometa

K 71,417.344-75

upravnega premoženja

K 17,519.983-93.

Obrestuje hranilne vloge

po $4\frac{1}{2}\%$

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Uradne ure vsak dan

od 8.—12. in od 3.—4.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog dne 31. decembra 1908

kron 17,102.911-27.

Posojuje na zemljišča po $5\frac{1}{4}\%$ z $\frac{1}{2}\%$ na amortizacijo ali pa po $5\frac{1}{4}\%$ brez amortizacije. Na menice pa po 6%. Posojilnica sprejema tudi vsak drug načrt glede amortizacije dolga.

Uradne ure vsak dan

od 8.—12. in od 3.—4.

6 25-14

Izborna
češko budejeviško pivo,
 katero se prodaja v prid družbe sv. Cirila in Metoda
priporoča 40 24—13
 glavna zaloga češke budejeviške pivovarne
 v Ljubljani, Sv. Petra nasip št. 27.

Ljubljana **Josipina Herrisch** Židovske ul. 7.
priporoča svojo bogato zalogo
moških, ženskih in otroških čevljev
 najnovejše oblike, zelo trpežne ter elegantne fasone,
 rjave in črne prave ameriške čevlje
37 25—13 za gospode in gospe.
 Zunanja naročila točno.

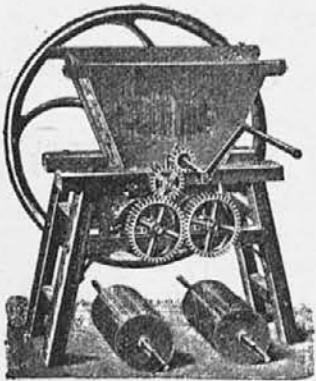
Slovenci! Slovenke!
 Svoji k svojim!

Pred nakupom
 jesenskega in zimskega blaga
 se Vam priporoča
 slovenska trgovina pri
sv. Cirilu in Metodu
 v Ljubljani 10 25—14
 Lingarjeva ulica. Nasproti loterije!

Velika zaloga najnovejšega blaga za
 moške in ženske obleke.
 Največja izber satenastih, volnenih ter svilnatih ruč.
 Ob potrebi spomni se vsak na to trgovino.

Vse ostalo letno blago poproda se po znatno znižani ceni!

Prva narodna veletrgovina z železnino
Fr. Stupica v Ljubljani
 Marije Terezije cesta 14 18—14
priporoča svoje izvrstne
 brane, pluge, ameriške kosilne
 stroje, slamoreznice, mlatilnice,
 čistilnice, motorje, železne blagajne,
 kuhinjsko opremo, štedilnike, peči,
 kakor tudi želez-
 niške šine, tra-
 verze, cement in
 sploh vse stavbne
 potrebščine,
 trombe, cevi in
 tehtnice.
Nizke cene!
 Točna postrežba, solidno blago!

*	*
	
Popravila in preobleke točno in ceno.	Popravila in preobleke točno in ceno.

Najcenejše solnčnike in dežnike
 domačega izdelka priporoča 12 25—14
Josip Vidmar
 — v Ljubljani —
 Pred Škofijo 19, Stari trg 4,
 Prešernova ulica 4.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Del. glavniča K 3.000.000.

Stritarjeve ulice šteč. 2.

Rezervni fond K 300.000.

Podružnica v Spljetu.

Podružnica v Celovcu.

Podružnica v Trstu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje vseh vrst po dnevnem kurzu.

52 52-7

Splošno kreditno društvo

r. z. z. o. z.

v Gosposki ulici št. 7 18-6

sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun in jih obrestuje s 1. julijem 1909 po 4 3/4 % brez odbitka rentnega davka; eskomptira menice in daje posojila na osebni kredit po 5 1/2 % do 6 1/2 %.

Lastno premoženje znaša v deležih in zakladih	K 179.765-55
Skupna aktiva	1.242.166-77
Denarni promet v letu 1908	6.296.087-46

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure dopoldne.

Obrestuje hranilne vloge po 4 3/4 % od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5 1/2 % in amortizaciji najmanj 1/2 %, na osebni kredit po 6 %.

2 25-14

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torklih**, posojila se izplačujejo le ob **petkih**.

Stanje hranilnih vlog nad 36 milijonov kron.

Rezervni zaklad nad 1 milijon kron.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA.

Za varnost denarja je porok zraven rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem premoženjem in vso davčno močjo. V to hranilnico vlagajo sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev ter župnišča cerkveni denar.

Mestna hranilnica ljubljanska sprejema hranilne vloge vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4 1/4 % ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu.

Dne 1. in 16. vloženi denar se obrestuje takoj

Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega in ga vlagatelj ne zaračuni.

Denar se lahko pošilja tudi po pošti.

Sprejemajo se tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje prenehalo.

Posoja se na zemljišča po 4 3/4 % na leto. Z obrestmi ob enem pa plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo skupaj ravno 5 % izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v 62 1/2 leta. Kdor plačuje 6 % izposojenega kapitala, poplača dolg že v 33 letih. Dolžnik more svoj dolg poplača i tudi poprej, ako to hoče.

Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.

Mestna hranilnica izdaja lične **domače hranilnike** proti vlogi 4 kron, ki se takoj obrestujejo.

Priporočamo jih zlasti staršem, da z njimi navajajo otroke k varčnosti.

V podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov je vpeljala ta slovenska hranilnica tudi

kreditno društvo.

Mestna hranilnica ljubljanska se nahaja v lastni palači
v Prešernovi prej Slonovi (Elefantovi) ulici šteč. 3.

7 25-14

V korist „Družbe sv. Cirila in
Metoda“

ČEŠKO PIVO

Češke delniške pivovarne
v Č. Budejovicah.

■ ■ ■

Zalogi za Notranjsko:

Postojna Trnovo
16 14—14 na Kranjskem.

Eng. Franchetti

v Ljubljani, Sodnijska ulica 2, nasproti kavarne „Evropa“
priporoča svojo elegantno in higijenično urejeno

brivnico

in prodajo raznih dišav in kozmetičnih predmetov.

Svoji k svojim! 20 52—14

Priporoča se manufakturna trgovina

JANKO ČEŠNIK

(pri Češniku)

55 8—4

Lingarjeva ulica * LJUBLJANA * Stritarjeva ulica.

Zaloga

modnega, svilnatega in volnenega blaga za ženske obleke
in bluže, perilni barhent za obleke, bluže itd.

Novosti

volnenih, ženilastih, rut, šerp, velike rute suknene in pletnene.

Zaloga

modnega blaga za moške obleke, površnike in zimske suknje.

Zaloga

garnitur zastorjev in raznovrstnih preprog.

Zaloga

odej šivanih, volnenih in pavalnotih, koev, plaht i. t. d.

Popolna oprema za neveste.

Postrežba poštena.

Cene najnižje.

AGRO-MERKUR

osrednja nakupovalna in prodajalna zadruga v Ljubljani

reg. z. z. o. z.

Ljubljana, Janez Terdinova ulica št. 8.

Skladišče tudi v Trstu.

Agro-Merkur do bavlja svojim članom vse potrebščine za gospodarstvo ali za obrt, kakor poljedelske in druge stroje, umetna gnojila (superfosfate, tomaževo žlindro, soliter, kalijevo sol itd.), modro galico, žveplo, krmila, poljske pridelke, vse vrste semen, kolonijalno in špecerijsko blago itd.

Agro-Merkur prodaja pridelke in izdelke svojih članov.

Agro-Merkur se posebno priporoča za nakup bizeljskih in dolenjskih, istrskih, dalmatinskih in goriških jamčeno pristnih in izvrstnih vin. Cene jako nizke.

Agro-Merkur ima jako obširne in ugodne zveze; zategadelj lahko vsakomur jako dobro in hitro postreže.

2 54—14